

**Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.109
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
доктору мистецтвознавства, професору,
професору кафедри методики музичного виховання
та диригування
Карась Ганні Василівні
76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57**

РЕЦЕНЗІЯ

Черепанина Мирона Васильовича,
доктора мистецтвознавства, професора,
професора кафедри музичної україністики та народно-інструментального
мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника
на дисертацію **Молчко Уляни Богданівни**
**«Культурно-мистецьке життя Східної Галичини кінця ХІХ – першої
половини ХХ століть у музично-критичній публіцистиці родини
Нижанківських»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальністю 034 Культурологія,
галузі знань 03 Гуманітарні науки

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Обрана Уляною Богданівною Молчко тема наукового дослідження «Культурно-мистецьке життя Східної Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ століть у музично-критичній публіцистиці родини Нижанківських» у період сьогодення є актуальною, оскільки поглиблює культурологічно-мистецтвознавчу площину історичного минулого галицького регіону. У представленій роботі ця духовна сфера суспільно-громадського середовища висвітлюється крізь призму аналізу об'ємного публіцистичного доробку художньо-обдарованої сім'ї Нижанківських, які увійшли до грона культурно-освітньої української еліти. Сучасні глобалізаційні світові процеси, призводять

до нівелювання значимості національних культур. Здійснений У. Молчко аналіз публіцистики о. О. Нижанківського, Н. Нижанківського, М. Нижанківської засвідчує високий мистецький рівень різних сфер тогочасного культурного життя, яке ставить Східну Галичину на один щабель з європейськими регіонами і, тим самим, спростовує насажене тоталітарним радянським режимом твердження меншовартості культури галицького краю. Це актуалізує обрану дисертанткою тему її наукового дослідження.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Проаналізований зміст дисертації та основні положення публікацій У. Б. Молчко дають підстави стверджувати про наукову обґрунтованість та достовірність представлених результатів. Дисертанткою опрацьовано велику кількість наукової літератури та публіцистичних джерел, що дозволило вирішити поставлені завдання та досягти мети дослідження. Застосований науково-понятійний апарат наукової роботи дозволив чітко окреслити завдання і здійснити всебічний аналіз досліджуваної проблеми. Дисертація характеризується логічністю викладу, науковим стилем подання інформації. Вичерпність розкритої теми забезпечила використана система загальнонаукових методів, зокрема, системності, історизму, компаративності, спостереження, контент-аналізу, проблемно-тематичний, класифікацій та типології, біографічності, описовості, бібліографічно-описовий, а також спеціальні методи, а саме династійності.

Зміст роботи та аналіз основних положень дисертації підтверджує вирішення завдань дослідження і досягнення мети. Висновкам, які представлені в дисертації властива повнота та логічність викладу, достатній рівень обґрунтованості й достовірності.

3. Наукова новизна результатів дисертації.

У. Молчко здійснено ґрунтовне дослідження тематико змістового наповнення музично-критичних праць яскравих представників сім'ї Нижанківських, що побачили світ на сторінках галицьких часописів. Цілісний аналіз багатоаспектної діяльності родинної публіцистики, котра охоплювала кінець ХІХ – першу половину ХХ століть, на нинішній день ще не був об'єктом ґрунтовних наукових досліджень. Здійснивши аналіз понад 250-ти пресовий матеріалів, авторка представляє власні дефініції «музична публіцистика» та «феномен “публіцистики родини Нижанківських”», вводить до наукового обігу нові статті Н. Нижанківського під псевдонімом Отсен Р. та М. Нижанківської під криптонімом М. Н., а також сформовано та систематизовано бібліографію

музично-критичних публікацій о. Остапа, Нестора та Меланії Нижанківських, що засвідчує безперечну новизну дисертаційного дослідження.

4. Теоретична цінність і практична значущість отриманих наукових результатів. У. Молчко полягає в тому, що вони можуть бути використані для підготовки спеціальних та узагальнювальних праць під час розробки навчальних курсів з «Історії української культури», «Історії української музики», «Музичної критики», «Основи музичного джерелознавства та архівістики», «Історія інструментального мистецтва», «Спеціалізація “Фортепіано”», «Основний музичний інструмент “Фортепіано”», «Методика навчання гри на фортепіано», «Методика творчої діяльності викладача музичного мистецтва», «Основи творчої діяльності викладача музичного мистецтва», «Музична культура регіонів України».

5. Загальна оцінка змісту роботи.

Структура дисертації та її обсяг відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій докторів філософії.

Дисертаційна робота складається з анотації (українською та англійською мовами) зі списком публікацій за темою дисертації, вступу, чотирьох розділів (дванадцяти підрозділів), висновків, списку використаних джерел (840 позицій), додатків. Загальний обсяг дисертації – 309 с. Основний текст складає 196 с.

Робота є логічною за викладом і чітко структурованою. У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної тематики, сформульовано мету роботи та завдання дослідження, подано коротку характеристику результатів дослідження, ступінь їх апробації та публікації.

У *першому розділі* дисертації представлена історіографія культурно-мистецького життя окресленого регіону в трьох напрямках: 1. загальнокультурологічні та музикознавчі праці відомих українських вчених з середини ХІХ – до ХХІ століть; 2. наукові напрацювання в сфері музичної публіцистики українськими фахівцями означених вище часових меж; 3. дослідження життєпису та публіцистичної діяльності представників родини Нижанківських (підрозділ 1.1.). Джерельною базою дисертації є унікальні раритетні пресові матеріали о. О. Нижанківського, Н. Нижанківського та М. Нижанківської, аналіз яких крізь призму особистісного часопростору дав змогу передати достовірну картину культурно-мистецької еволюції краю. Для висвітлення теми дослідження та аналізу публікацій родини Нижанківських застосовано важливі наукові методи, зокрема культурно-історичний, бібліографічно-описовий, аналітичний, проблемно-тематичний (підрозділ 1.2.). Запропоновано

окреслення поняття феномену «публіцистика родини Нижанківських» і аргументовано його як оригінальне явище, котре охоплює середину XIX – першу половину XX століть (підрозділ 1.3.).

У *другому розділі* дисертантка детально аналізує газетні матеріали о. О. Нижанківського на шпальтах галицьких часописів, які охоплюють тематику від оперно-театральних подій, музично-просвітницьких імпрез, ювілейних академій, присвячені знаковим постатям, мистецьким виставкам (підрозділ 2.1.), а розгляд лаконічних дописів, заміток, анонсів, повідомлень, звернень відображають характерну ауру інформаційного поля Східної Галичини (підрозділ 2.2.).

Третій розділ присвячений публікаціям Н. Нижанківського. Дисертанткою окреслюються творчі здобутки музичної артистичної персоналістики (підрозділ 3.1.), осмислюються оперно-театральне життя Львова (підрозділ 3.2.). характеризуються симфонічно-хорові концерти (підрозділ 3.3.), опрацьовуються аналітично-просвітницькі статті (підрозділ 3.4.). Авторкою констатовано суспільне й мистецьке значення газетних матеріалів Н. Нижанківського, які здійснювали вплив на свідомість галицького середовища.

Матеріал *четвертого розділу* висвітлює журналістську діяльність Меланії Нижанківської. У співпраці з львівськими часописами: «Українські Вісти» (підрозділ 4.1.), «Діло» (підрозділ 4.2.), «Жінка», «Нова Хата», «Назустріч» (підрозділ 4.3.). Обґрунтовано незаперечну соціокультурологічну цінність різноаспектних газетних публікацій М. Нижанківської, оскільки вони є мистецьким літописом історичного минулого Східної Галичини першої половини XX століття.

У висновках узагальнюються результати проведеного дослідження та ґрунтовно підтверджується значимість масмедійної діяльності родини Нижанківських, яка мала великий вплив на формування духовних цінностей крізь комунікативні засоби авторських пресових матеріалів.

6. Відсутність порушення академічної доброчесності.

Дисертація містить результати авторських досліджень дисертантки. У основному тексті дисертації наявні покликання на ідеї, думки та результати досліджень інших науковців та оформлені належним чином.

7. Дискусійні положення та зауваження.

1. Досліджувана у дисертації Уляни Молчко проблематика є дуже важливою у сфері гуманітаристики, оскільки крізь призму публіцистичних матеріалів родини Нижанківських розкривається один з найважливіших

періодів розвитку музичної культури Східної Галичини. Відтак, варто було б початок вступної частини дещо розширити, більш деталізовано аргументувати актуальність обрання теми дослідження .

2. На наш погляд, авторці бажано укрупнити формулювання мети дослідження, яке би більше відповідало окресленому у дисертації широкому спектру проблематики. Тож метою роботи варто визначити наступне: на основі комплексного дослідження музично-критичних матеріалів крізь призму публіцистики представників родини Нижанківських осмислити специфіку культурно-мистецького життя Східної Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ століть.

3. Варто було б відредагувати текст Змісту, а саме, замінити назви окремих розділів та підрозділів на більш лаконічні. Зокрема: Розділ 1. «Історіографія, джерельна база та методологія дослідження» замінити на «Історіографія, джерела та методологія дослідження»; підрозділ 1.1. «Історіографія та джерельна база дослідження публіцистичної діяльності родини Нижанківських» на «Історіографія та джерела дослідження публіцистичної діяльності родини Нижанківських», де акцентується на аналізі дуже об'ємної джерельної бази дисертації (всього 840 джерел).

Назву Розділу 2. «Публіцистика отця Остапа Нижанківського. Медіанаративи арт-поступу полікультурної Східної Галичини» на «Публіцистика отця Остапа Нижанківського у контексті полікультурного простору Східної Галичини»; 2.1. «Мистецький розвій Львова в журналістському доробку українського композитора» та 2.2. Соціокультурний медіа-ландшафт інформаційних пресодруків отця Остапа Нижанківського» пропонуємо в такому текстовому варіанті: «Публіцистика о. Остапа Нижанківського у полікультурному просторі Східної Галичини». 2.1. «Мистецький розвій Львова в журналістському доробку о. Остапа Нижанківського. 2.2. Соціокультурний аспект інформаційних пресодруків о. Остапа Нижанківського».

За подібним зразком слід відредагувати також назви Розділу 3.

4. У одному із завдань, де зазначено «осмислити проблему “музична публіцистика” та феномен “публіцистика родини Нижанківських” і запропонувати власну дефініцію першого поняття» доцільно замінити на «цих понять», що наголосить на авторських означеннях обох представлених дефініцій.

Однак, висловлені пропозиції та зауваження не впливають на загальну високу оцінку актуального за темою, глибокого за змістом, оригінального за

висновками дослідження Молчко Уляни Богданівни.

8. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових працях.

Основні положення роботи висвітлено у 23 наукових публікаціях: з них 1 розділ у міжнародній колективній монографії; 8 статей у фахових виданнях України категорії «Б»; 3 статті у іноземних періодичних наукових журналах (Польща, 2 польською та 1 українською мовами), 5 наукових статей у фахових виданнях, 6 тез конференцій у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій. Усі публікації є одноосібними, окрім 1 статті категорії «Б» у співавторстві з Лесею Романюк.

Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії і надають авторці право публічного захисту дисертаційного дослідження.

9. Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації.

Дисертацію викладено літературною українською мовою. Аналіз структури та змісту дисертації засвідчує, що дисертаційне дослідження є цілісним, характеризується чіткістю викладу матеріалу та логічною послідовністю.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній області спеціальності 034 Культурологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

11. Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Уляни Молчко «Культурно-мистецьке життя Східної Галичини кінця XIX – першої половини XX століть у музично-критичній публіцистиці родини Нижанківських» є завершеним науковим дослідженням, підтверджує самостійність роботи та перспективність напрямку досліджень в царині персоналізованих публіцистичних матеріалів і містить вагомий потенціал для подальших культурологічно-музикознавчих розвідок.

Дисертація «Культурно-мистецьке життя Східної Галичини кінця XIX – першої половини XX століть у музично-критичній публіцистиці родини Нижанківських» відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, Постанова

Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. та № 507 від 03.05.2024 р.), а її авторка, Молчко Уляна Богданівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Рецензент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музичної україністики та
народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Мирон Черепанин